
Program działania Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu

WPROWADZENIE

Historia Muzeum Górnosłaskiego w Bytomiu sięga 1910 roku, powołano wówczas Bytomskie Towarzystwo Historyczno-Muzealne, które zainicjowało jego powstanie. 24 października 1932 roku została udostępniona publiczności nowa siedziba (obecny plac Jana III Sobieskiego), w której muzeum funkcjonuje nieprzerwanie do dziś. Muzeum gromadzi zbiory z zakresu działów merytorycznych: Archeologii, Etnografii, Historii, Przyrody i Sztuki. W instytucji funkcją także działają: Promocji i Wydawnictw, Edukacji, Biblioteka, oraz pracownice: Konserwacji Działa Sztuki, Konserwacji Zabytków Archeologicznych, Preparacji Zwierząt. Muzeum jest wojewódzką samorządową instytucją kultury, nad którą bezpośredni nadzór sprawuje Zarząd Województwa Śląskiego. Podstawowym źródłem finansowania muzeum jest dotacja organizatora, która pokrywa około 90% kosztów. Muzeum pozyskuje także dodatkowe źródła finansowania pokrywające około 10% kosztów funkcjonowania instytucji. Działalność placówki regulują Statut i Regulamin Organizacyjny. Muzeum zatrudnia 65 pracowników (w tym 7 z tytułem doktora) związanych z pionami: merytorycznym, administracyjnym, technicznym oraz obsługi wystaw.

Zbiory, profile kolekcji

Muzeum posiada najbogatsze w regionie zbiory o unikatowej w skali kraju randze.

Łączna liczba pozycji wpisanych w księgi inwentarzowe działów zbiorów wynosi 70.877 numerów inwentarzowych (1.204.436 muzealiów).

DZIAŁ ARCHEOLOGII – zbiory: 17.127 numerów inwentarzowych (351.895 numerów katalogowych).

Dział gromadzi zabytki archeologiczne z wszystkich okresów pradziejowych oraz średniowiecza i czasów nowożytnych z terenu szeroko pojętego Górnego Śląska.

DZIAŁ ETNOGRAFII – zbiory: 21.110 numerów inwentarzowych (23.488 muzealiów).

Dział Etnografii gromadzi obiekty kultury materialnej ludu górnośląskiego wsi i miast oraz tworzy dokumentację wizualną i dźwiękową rejestrującą zwyczaje, tradycję i folklor.

DZIAŁ HISTORII – zbiory: 17.787 numerów inwentarzowych

Zbiory Działu Historii obejmują eksponaty dotyczące historii Śląska, z uwzględnieniem historycznego terytorium Górnego Śląska oraz miasta Bytomia i powiatu bytomskiego, obiekty będące spuścizną przybyłych na Śląsk w latach 1945–1946 Kresowian oraz judaika.

DZIAŁ PRZYRODY – zbiory: 800.000 okazów, ujętych w 6625 numerach inwentarzowych.

Na całość zbioru składają się kolekcje zoologiczne, botaniczne i geologiczne. Do najcenniejszych i najbogatszych należą kolekcje ornitologiczne oraz entomologiczne, które są

depozytariuszem wzrastającej liczby typów opisowych nowych dla nauki gatunków owadów (*Insecta*).

DZIAŁ SZTUKI – zbiory: 8.226 numerów inwentarzowych (11.266 muzealiów).

Zbiory Działu Sztuki obejmują wiele dziedzin m.in.: malarstwo polskie od przełomu XVIII/XIX w. po sztukę współczesną, rysunek i grafikę XVIII–XX w., rzemiosło artystyczne, kolekcję sztuki zachodnioeuropejskiej (w szczególności zespół grafiki XVI–XX w. m.in. A. D. Dürer. B. Piranesi, H. Goltzius).

BIBLIOTEKA - księgozbiór liczy 64.982 woluminy.

Księgozbiór muzealnej biblioteki spełnia kryteria wymagane dla bibliotek naukowych. Jest największym i jednym z najciekawszych zbiorów w regionie, w aspekcie komplementarności naukowej reprezentatywnej dla merytorycznej struktury muzeum.

Opieka konserwatorska nad zbiorami

W Muzeum funkcjonuje Dział Konserwacji Dzieł Sztuki, Pracownia Konserwacji Zabytków Archeologicznych, oraz Pracownia Preparacji Zwierząt spełniająca także zadania konserwatorskie.

Wystawiennictwo

Wystawy stałe Muzeum Górnosląskiego w Bytomiu prezentują emblematyczne zespoły muzealiów z zakresu sztuki „**Galeria Malarstwa Polskiego**”, etnografii „**Z życia ludu śląskiego XIX–XX wieku**” i przyrody „**Przyroda Górnego Śląska**”. Zbiory Działów Archeologii i Historii nie są prezentowane na ekspozycjach stałych.

Muzeum realizuje liczne wystawy czasowe będącymi autorskimi projektami pracowników instytucji.

Działalność naukowa

Pracownicy Muzeum Górnosląskiego są zaangażowani w szerokie spektrum projektów badawczych. Instytucja jako jedyna w województwie śląskim uzyskała w drodze ewaluacji w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, status jednostki naukowej.

Dział Archeologii prowadzi samodzielne terenowe eksploracje oraz badania w ramach nadzorów archeologicznych, wraz z opracowywaniem pozyskanych materiałów i wprowadzaniem ich do zbiorów.

Zwyczaje ludowe, stroje regionalne, dokumentacja fotograficzna obchodów świąt i ludowych uroczystości, tradycji górniczych, szeroko pojęta kultura materialna górnosląskich wsi i miast, są kierunkami aktywności badawczej **Działu Etnografii**.

Badania naukowe **Działu Historii** koncentrują się na zagadnieniach: powstań śląskich i plebiscytu na Górnym Śląsku, Kresów Wschodnich, jeniectwa w latach I i II wojny światowej,

oświaty i wychowania na Śląsku w XIX i XX w., historii medycyny i farmacji na Górnym Śląsku.

Dział Przyrody prowadzi badania terenowe z zakresu ornitologii, entomologii oraz herpetologii. Badania faunistyczne zoogeograficzne i taksonomiczne podejmowane są w Polsce i podczas naukowych badawczych wyjazdów zagranicznych, ich efektem jest odkrycie nowych dla nauki gatunków w świecie owadów.

Główne obszary naukowo-badawcze **Działu Sztuki** obejmują nowoczesne malarstwo polskie, sztukę współczesną, nowożytną i nowoczesną grafikę europejską, sztukę niezależną lat 80., polską awangardę międzywojnia.

Pracownicy uczestniczą czynnie w konferencjach naukowych, publikują efekty swych prac badawczych w licznych pozycjach wydawniczych, także punktowanych. Muzeum organizuje również konferencje naukowe.

Wydawnictwa

Wynikiem aktywności wydawniczej instytucji jest różnorodna oferta publikacji: monografie zbiorów, roczniki muzealne będące recenzowanymi publikacjami naukowymi, katalogi wystaw oraz foldery, wydawnictwa pokonferencyjne, informatory muzealne, druki i plakaty.

Edukacja

Muzeum prowadzi wielopłaszczyznową działalność oświatową skierowaną do wszystkich grup wiekowych i różnych typów zainteresowań (oferty grupowe i indywidualne). Działania edukacyjne obejmują także grupy zagrożone wykluczeniem społecznym.

PROGRAM DZIAŁANIA INSTYTUCJI

• Zbiory

Najważniejszym celem stawianym przed każdą instytucją muzealną, będącym pryncypium misji muzealnictwa, jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr kulturalnego i naturalnego dziedzictwa ludzkości oraz ich konsekwentne opracowywanie i udostępnianie. Zadaniem priorytetowym stanowiącym o rozwoju Muzeum Górnos Śląskiego jest wspomaganie istniejących kierunków rozbudowanej już działalności merytorycznej (uwzględniającej zróżnicowanie zbiorów oraz specjalizacji zespołu), która stanowi o pozycji instytucji zarówno w aspekcie depozytariusza dóbr kultury narodowej, jak i kreatora wielu istotnych projektów muzealnych i naukowych w skali kraju. Działalność ta może rozwijać się głównie dzięki zagwarantowaniu rozwoju kolekcjom muzealnym. Jego celem jest zapewnienie ciągłości kolekcjom istniejącym od zarania instytucji oraz tworzenie nowych, zgodnie z rozwojem stanu wiedzy, badań i odkryć naukowych. Zapewnienie realizacji tego misyjnego celu wymaga zwiększenia środków na zakupy

muzealiów. Kwota ta powinna być corocznie waloryzowana w odniesieniu do zmian cen na rynku antykwarycznym i aukcyjnym. Niezwykle ważkim zagadnieniem jest digitalizacja zbiorów. Stałe prowadzenie tego procesu zmierzające do objęcia cyfryzacją całego zasobu muzealiów, umożliwi ich kompleksową archiwizację, stanowiącą jeden z elementów zabezpieczenia zbiorów. Poszerzy także możliwości popularyzacji muzealnych kolekcji. Kontynuacji wymaga także digitalizacja księgozbioru judaików, którego pierwszy etap został już zrealizowany (zadanie to zostało sfinansowane z programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego). Efektem tego przedsięwzięcia będzie udostępnienie owego zbioru zarówno w domenie publicznej, jak i poddanych konserwacji woluminów bezpośrednio w czytelni muzealnej biblioteki.

- **Działalność naukowa**

Naukowe opracowywanie posiadanych zbiorów jest prymarnym zadaniem muzeum i to ono stanowić powinno trzon aktywności badawczej pracowników. Należy zapewnić ciągłą kontynuację i intensyfikację tego procesu, co przełoży się bezpośrednio na jakość merytoryczną ekspozycji, wzrost liczby wydawnictw i publikacji naukowych oraz edukację muzealną. Niezmiernie ważną rolę odgrywa podejmowanie nowych programów badawczych, oraz badań terenowych prowadzonych przez działy: przyrody, archeologii i etnografii. Konieczne jest zapewnienie i wspieranie ich dalszego rozwoju oraz poszerzanie o nowe pola eksploracji, warunkujące pozytywną ewaluację w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jakiej jest poddawane Muzeum Górnośląskie w związku z uzyskanym już statusem jednostki naukowej. Muzeum podjęło współpracę z jednostkami naukowymi, uczestnicząc we wspólnych programach badawczych (m.in. Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Ilia State University of Georgia, Agricultural University of Georgia). Należy poszerzyć ten sektor działalności o pozyskanie nowych partnerów naukowych, nie tylko w aspekcie prowadzenia wspólnych badań i konferencji, lecz także organizowania praktyk i stażów studenckich wykorzystując szeroki wachlarz specjalizacji merytorycznych muzeum. Ugruntowaną pozycję w świecie naukowym zdobyły Konferencje Kresowe, jako jedyne w kraju podejmujące tematykę historii i kultury tych ziem, organizowane w regularnych cyklach rocznych, z towarzyszącą im serią wydawniczą. Oprócz utrzymania realizacji tego posiadającego już naukową renomę przedsięwzięcia, należy dążyć do poszerzenia organizacji projektów konferencyjnych w formie wypracowania formuły dla każdego z działów merytorycznych, wraz z określeniem periodyzacji projektów. Konieczne jest także umożliwianie pracownikom czynnego udziału w zewnętrznych konferencjach i sympozjach naukowych, poprzez zwiększenie funduszu związanego z kosztami delegacji.

- **Program oferty merytorycznej muzeum**

Wystawy stałe

Największymi wyzwaniami i jednocześnie bezsprzecznymi merytorycznymi wymogami są: budowa stałej wystawy archeologicznej oraz modernizacja scenariusza wraz z infrastrukturą stałej wystawy etnograficznej. Muzeum Górnos Śląskie posiada największe na Śląsku zbiory artefaktów archeologicznych. Ich ekspozycja została zdemonstrowana w 2006 roku, ze względu na konieczność przeprowadzenia kompleksowego remontu przestrzeni wystawienniczej oraz redefinicji scenariusza w oparciu o wyniki najnowszych badań naukowych. Przygotowany już został nowy scenariusz, będący artykulacją rozwoju kulturowego i gospodarczego szeroko pojętego terenu Górnego Śląska od pradziejów po czasy nowożytne, oraz projekt aranżacji plastycznej wystawy, ten ostatni wymagać będzie częściowej aktualizacji technicznej. Założenia scenariusza stałej ekspozycji etnograficznej, winny ująć poszerzenie zakresu czasowego poza cezurę międzywojnia i włączyć nowe zjawiska kulturowe związane z procesami migracyjnymi, jakie miały miejsce po 1945 roku. Nieodzownej modernizacji oraz prac remontowych wymaga pomieszczenie, w którym funkcjonuje wystawa (udostępniona w 1989 roku, poddana ograniczonej renowacji w latach 2001-2002). Wysokie koszty realizacji obu ekspozycji (na które składają się m.in. spełniający nowoczesne standardy sprzęt wystawienniczy, systemy oświetlenia spełniających normy konserwatorskie oraz sprzęt do przekazu multimedialnego wzbogacającego oba pokazy) wymagają działań prowadzonych dwutorowo: dotacji celowych organizatora oraz aplikowania przez muzeum do programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dedykowanych kreacjom wystaw i budowaniu ich infrastruktury (zadanie „Wspieranie działań muzealnych” oraz „Infrastruktura kultury”).

Wystawy czasowe

Bogactwo kolekcji muzealnych powinno odzwierciedlać swój potencjał w organizowanych ekspozycjach czasowych. Ich tematyka, w odniesieniu do wielości specjalizacji merytorycznych wymaga prezentowania najcenniejszej materii zabytkowej w kolekcjach, wyników eksploracji naukowych w aspekcie zarówno pozyskanych obiektów, jak i reinterpretacji analitycznej zbiorów, ukazywania i wyjaśniania zjawisk kulturowych i artystycznych, wielopłaszczyznowej translacji symboliki i ikonografii, nawiązywania do znamienitych wydarzeń historycznych, przedstawiania wybitnych postaci trwale wpisanych w dzieje regionu i kraju, opisanie różnorodności dziedzictwa przyrodniczego z obrazowaniem jego przeobrażeń i dróg ciągłego ewolucyjnego rozwoju, budowania świadomości ekologicznej oraz ważkości ochrony gatunków zagrożonych. Cykliczne prezentacje interdyscyplinarne, w których działy kulturowe wraz z działem przyrody znajdą merytoryczny mianownik, będą nie tylko gwarancją dużego

zainteresowania odbiorców, co przekłada się bezpośrednio na frekwencję, lecz także elementem budującym prestiż Muzeum Górnosląskiego jako instytucji podejmującej nowatorskie w skali kraju programy wystawiennicze. Wystawy czasowe są podstawowym i najważniejszym narzędziem popularyzacji zbiorów własnych, jednak dla uzyskania pełniejszego spektrum prezentacji konieczna jest współpraca z innymi placówkami muzealnymi w zakresie wypożyczeń eksponatów, a także z właścicielami prywatnych kolekcji. Należy podkreślić, że głównym miernikiem zadań wystawienniczych jest ich jakość merytoryczna. Atrakcyjność przekazu i tematu jest dla odbiorcy elementem niezwykle ważnym, nie może on jednak stać się podstawowym wyznacznikiem działalności ustawowej muzeum, której jednym z zadań nadrzędnych jest edukacja kulturalna społeczeństwa oraz kształtowanie jego postaw estetycznych.

Dywersyfikacja oferty kulturalnej

Zwiększenie zainteresowania ofertą muzeum wymaga wyjścia poza tradycyjny przekaz treści realizowany poprzez działania ekspozycyjne. Konieczne jest stałe poszerzanie wachlarza wydarzeń kulturalnych uzupełniających działalność podstawową. Wykłady, multidyscyplinarne panele dyskusyjne, koncerty, konkursy wiedzy i twórczości organizowane dla wszystkich grup wiekowych, projekty łączące odmienne dziedziny sztuki np. muzykę i sztuki wizualne, wskazujące na analogie w możliwościach ich percepcji i wzajemnych interakcji. Współpraca ze stowarzyszeniami kresowian i bytomian w aspekcie wzajemnych relacji wzbogacających tkankę kulturową regionu. Należy także kontynuować realizację cyklicznych wydarzeń, cieszących się dużym zainteresowaniem, które posiadają duży potencjał i nie wyczerpały swej formuły (m.in. konkursy: „Obraz a słowo. Literacki opis dzieła malarskiego” oraz wielkanocnych kroszonek, wykłady ukazujące związki literatury ze sztuką). Wszystkie te działania poszerzają grono odbiorców również z grup wykluczonych, oraz zachęcają do korzystania także z oferty wystawienniczej.

Edukacja

Edukacja muzealna wymaga równoległego podejmowania szeroko zakrojonych działań prowadzonych na wielu płaszczyznach. Koncentrować się one powinny wokół prezentowanych wystaw (oprowadzania kuratorskie obejmujące wystawy czasowe, nowy cykl dedykowany wystawom stałym „Niedziela z... - etnografią, - sztuką, - przyrodą); przybliżania naukowych osiągnięć, najcenniejszych kolekcji bądź eksponatów o wyjątkowej wartości artystycznej, kulturowej i przyrodniczej; prowadzenia warsztatów rzemiosła artystycznego; podejmowania innowacyjnych projektów uwzględniających nowoczesne metody nauczania skierowanych do wszystkich grup wiekowych. Najistotniejszym celem jest poszerzenie oferty edukacyjnej dla

osób wykluczonych, zwłaszcza przeprowadzenie modernizacji dostępności zbiorów osobom niewidomym i niedowidzącym w oparciu o najnowsze badania. Część eksponatów jest już opisanych brajlem, niektóre (rzeźby) są przygotowane do bezpośredniego kontaktu umożliwiającego percepcję dotykową – są to jednak elementy pojedyncze, brak jest spójnej koncepcji i ścieżki edukacyjnej, którą należy wypracować, dzięki podjętej już współpracy z ośrodkami zrzeszającymi osoby o tego rodzaju niepełnosprawności (zrealizowano już pierwsze warsztaty dla osób niewidomych i niedowidzących, wykorzystując autorskie tyflografiki obrazów z Galerii Malarstwa Polskiego). Kolejnym kluczowym zadaniem jest pełne wdrożenie innowacyjnego w skali kraju projektu „Pogotowie kulturalne”, dedykowanego dorosłym pacjentom onkologicznym, w ramach którego pracownicy merytoryczni prezentują wybrane muzealia na oddziale klinicznym. Przeprowadzony program pilotażowy zdobył wielkie uznanie i odzew zarówno medialny jak i społeczny, muzeum uzyskało dotację Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na jego kontynuację. Szczególnie istotne są zagadnienia edukacji regionalnej, poruszającej nie tylko konteksty tożsamościowe, lecz także wielokulturowości Śląska. Dyskusje na temat Śląska, tego historycznego i tego współczesnego, będą podejmowane zarówno przy organizacji wystaw, jak również poprzez kontynuację cykli edukacyjnych takich jak „Śląsk w kontekście” czy festiwalu „Śląski szwong”. Spotkania, prelekcje i warsztaty to ważne narzędzia popularyzujące tą tematykę. Przemyślana i konsekwentnie prowadzona strategia edukacyjna odpowiadająca zróżnicowanym grupom odbiorców, buduje coraz szerszy krąg społeczny związany z instytucją oraz podnosi jego kompetencje kulturowe.

Wydawnictwa

Wydawnictwo muzealne powinno stać się rozpoznawalną, prestiżową marką wśród regionalnych i ogólnopolskich wydawnictw instytucji kultury. Jego zasadniczym celem jest upowszechnianie interdyscyplinarnego charakteru bytomskiego muzeum w dziedzinach archeologii, etnografii, przyrody, historii i sztuki. Dbłość o wysoki poziom merytoryczny, redaktorski oraz edytorski publikacji, dostępność tłumaczeń treści w jednej lub dwóch wersjach językowych, jest gwarantem sukcesu muzealnego wydawnictwa. Nieodzowne w odniesieniu do wymogów dzisiejszego rynku, jest także prowadzenie przemyślanej dywersyfikacji oferty wydawniczej – od popularyzacji zbiorów, po wydawnictwa tematyczne, serie monograficzne, publikacje naukowo-badawcze, katalogi wystaw, reprinty, książki dla dzieci, wydawnictwa edukacyjne, muzyczne, multimedialne oraz upowszechniające wiedzę o tradycjach i dziedzictwie regionu. Wprowadzać należy różnorodne formy publikacji: drukowane, elektroniczne, multimedialne, w postaci stron internetowych. Wszelkie publikacje naukowo-badawcze powinny uzyskiwać pozytywną ocenę kompetentnych recenzentów. Koniecznym działaniem jest poszerzenie

systemu dystrybucji i powiązanie jej z programem marketingowym muzeum. Obejmować powinien wydarzenia promujące publikacje, udział w targach książki, zbudowanie bazy odbiorców spośród sklepów muzealnych, księgarni, instytucji kultury, organizowanie kiermaszy, wyprzedaży, okazjonalnych promocji, kompleksową sprzedaż oferty przez internet, promocję w mediach społecznościowych. W Muzeum Górnośląskim funkcjonuje Dział Promocji i Wydawnictw jako jedna struktura organizacyjna. Mając na uwadze lepszą realizację zadań zarówno promocyjnych, jak i wydawniczych, oraz przejrzystość podległości służbowej należy wydzielić z niej dwie odrębne jednostki: Dział Wydawniczy oraz Dział Promocji.

Promocja

Opracowanie i wdrożenie strategii marketingowej, oraz stałego jej monitoringu adekwatnego do zmian zachodzących na rynku usług kulturowych, jest elementem nieodzownym dla rozwoju instytucji, poprzez stworzenie możliwości bezpośredniego dotarcia do grup potencjalnych odbiorców oferty muzealnej oraz stałym poszerzaniem ich grona. Konieczne będzie przeprowadzenie głębokiej analizy rynku, dokonanie segmentacji odbiorców w celu zastosowania optymalnie dobranych narzędzi marketingowych. W dobie dużej konkurencji rynkowej niezbędna jest ciągła obecność w mediach społecznościowych, kolportaż materiałów informacyjnych, prowadzenie precyzyjnie skonfigurowanego media planingu, pozyskiwania do każdego z projektów wystawienniczych patronów medialnych, organizowanie medialnych wydarzeń – konferencji prasowych, dni prasowych. Nieodłącznym elementem promocji są obecnie różne formy reklamy zewnętrznej takie jak bilbordy czy spoty reklamowe w radiu i telewizji. Nośniki te są niezwykle skutecznym narzędziem, posiadającym ogromną efektywność przekazu, lecz generują znaczne koszty. Jednak bez zwiększenia nakładów finansowych na prowadzenie nowoczesnych działań promocyjnych, nie będzie możliwe ciągłe budowanie pozytywnego wizerunku muzeum, jako instytucji o wyjątkowej pod względem potencjału merytorycznego i jakości przekazu ofercie.

• Rozwój zawodowy pracowników

Inwestowanie w rozwój zawodowy pracowników ma strategiczne znaczenie dla funkcjonowania i rozwoju muzeum, ponieważ kreatywny i kompetentny na wszystkich szczeblach zatrudnienia zespół, ukierunkowany na zawodowy rozwój jest gwarantem progresu w każdym segmencie działalności instytucji. W działaniach prowadzonych na tym polu należy dążyć do stworzenia udogodnień, będących jednocześnie systemem motywacyjnym, dla pracowników prowadzących działalność naukową. Dotyczy to w szczególności wykorzystywania zapisów Kodeksu Pracy, odnoszących się do organizacji czasu pracy osób podejmujących studia doktoranckie i podyplomowe (związane z kierunkami działalności merytorycznej muzeum), oraz wznowienia

współfinansowania przez muzeum 50% odpłatności za studia podyplomowe na kierunku „Muzealnictwo”. Należy umożliwić pracownikom publikację ich rozpraw doktorskich oraz dokonań naukowych (z priorytetem tych, których podstawą są kolekcje Muzeum Górnośląskiego) w wydawnictwach prowadzonych przez instytucję. Konieczne jest przeprowadzanie badań dotyczących potrzeb szkoleniowych w skali całej placówki oraz zapewnienie pracownikom możliwości partycypacji w tego typu zajęciach, co przełoży się na zwiększanie ich kompetencji zawodowych. Podjęcie powyższych działań wymagać będzie zaangażowania dodatkowych środków finansowych, w związku z czym opracować należy system weryfikacji chętnych do udziału w szkoleniach. Pomocnym rozwiązaniem w takiej sytuacji jest wprowadzenie zasady kaskadowości szkoleń, w celu przekazywania zdobytej wiedzy i materiałów pracownikom przewidzianym do kolejnych etapów i innego rodzaju zajęć kompetencyjnych. Wzmocnienia wymaga również struktura zatrudnienia instytucji. Aby zapewnić możliwość jak najpełniejszego rozwoju muzeum, zarówno w aspekcie gromadzenia i ochrony zbiorów, działalności naukowej oraz prowadzenia nowoczesnych projektów wystawienniczych i edukacyjnych, docelowy wzrost poziomu zatrudnienia o 30 etatów byłby sytuacją optymalną (w pionach: merytorycznym, administracyjno – technicznym i obsługi wystaw). Osiągnięcie takiego poziomu zatrudnienia jest procesem wieloetapowym, wymagającym czasu (w odniesieniu do poziomu aktualnego budżetu, przekraczającym perspektywę pięciu lat) i środków finansowych.

- **Infrastuktura**

Obiekty muzeum wymagają przeprowadzenia kompleksowych prac remontowo-modernizacyjnych, o szerokim zakresie rzeczowym. Najpilniejszymi potrzebami są: wykonanie izolacji pionowej budynku przy pl. Jana III Sobieskiego wraz z dociepleniem piwnic i ich generalnym remontem (co pozwoli na zagospodarowanie tych przestrzeni wyłączonych obecnie z użytkowania), remont dachu z termomodernizacją oraz wymiana okien w segmencie wystawienniczym gmachu. W zabytkowym budynku przy ul. Korfantego najistotniejszymi zadaniami remontowo-rewitalizacyjnymi są: wykonanie termomodernizacji dachu umożliwiającej adaptację strychu i włączenie go w przestrzeń muzealną, oraz renowacja elewacji budynku z naprawą i częściową wymianą okien. Realizacja tych prac podniesie energooszczędność i efektywność cieplną budynków, co pozwoli wygenerować oszczędności na opłatach za nośniki ciepła. Pozyskane do zagospodarowania nowe przestrzenie będą mogły zostać przeznaczone m.in. na działania około muzealne oraz na magazyny muzealiów (w kompartymentach spełniających wymogi bezpieczeństwa, dotyczące drogi ewakuacji eksponatów), których obecna powierzchnia jest niewystarczająca i stanowi problem w aspekcie

możliwości rozbudowy zbiorów. Konieczna jest także intensyfikacja inwestycji w unowocześnienie wyposażenia magazynów zbiorów. Tak duże potrzeby modernizacyjno-remontowe oraz inwestycyjne są wynikiem wieloletniego niedoinwestowania placówki, które uniemożliwiało podejmowanie prac w zakresie rewitalizacji infrastruktury muzeum.

- **Uwagi końcowe**

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu to poważna, licząca się w kraju placówka o niekwestionowanym dorobku i autonomicznym programie, oraz ogromnym potencjale merytorycznym i kulturotwórczym. Buduje go największy w regionie zasób muzealiów oraz zespół o doskonałych kwalifikacjach, doświadczeniu, wysokim poziomie kreatywności i zaangażowania w powierzone obowiązki, czego wykładnią są liczne wyróżnienia i nagrody przyznawane placówce za projekty merytoryczne i edukacyjne (m.in. pięciokrotne nominacje do Sybilli).

Instytucja z powodzeniem aplikuje do programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pozyskując środki na działalność statutową i to pole aktywności należy nie tylko kontynuować, lecz także intensyfikować. Atuty muzeum mogą zostać w pełni wykorzystane, a rozwój we wszystkich sferach działalności zdynamizowany poprzez umożliwienie etapowego odbudowania zaległości inwestycyjnych i budżetowych.